

[Priskuranter]; [Rekommendationer] - 8

A.W. Friestedts tekniska
fabrik

Vardagstryck Affärstryck
1800-tal 8:o

National Library
of Sweden

Kraftbröd

från

A. W. FRIESTEDT^s Tekn. Fabrik i Stockholm.

Enligt Stockholms Handels-Kemists D:r Carl Zetterbergs analys innehållande

<i>Fosforsyra</i>	<i>7.25.</i>
<i>Kväfve</i>	<i>2.20.</i>
<i>Protein</i>	<i>13.75.</i>

Tillverkad enligt recept af tyske vetenskapsmannen D:r Emil Pott och förordadt af Stuteridirektören Grefve C. G. Wrangel.

Ett kraftigt foderämne, som tjänar att ersätta de bristande beståndsdelarne i mjölkdrifvande foder, på samma gång det utgör medel mot benröta och benmjukhet samt förekommer ben-skörhet hos kreaturen.

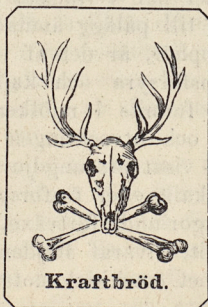
Säljes hos

Hrr Apotekare

och

Handlande

å alla större palatser.

Observera

efterstående

utlåtande.

A. W. FRIESTEDT^s FABRIK

STOCKHOLM.

Etablerad 1856.

1888

Kreaturens behof af fosforsyrad kalk.

Vid några föregående tillfällen hafva vi för våra läsare framhållit åtskilliga nödiga iakttagelser vid uppgörande af foderstat för kreaturen, i syfte dels att erhålla mjölk lämplig för finare mejeriprodukter, dels för produkter af prima fläsk m. m.

Men lika nödvändigt som det är att i foder-rationen finnas väl afpassade kvantiteter af fett, ägghviteämnen och kolhydrater, lika viktigt är det att fosforsyra och kalk icke fattas i den mängd, som för kreaturens välbefinnande är oundviklig. Emellertid saknas icke anledning till det antagandet att sådant ofta lämnas ur sigte vid uppgörande af foderstater.

Man bör visserligen kunna påräkna att under normala förhållanden en tillräcklig kvantitet af sagda beståndsdelar finnas hos foderämnena i en för förstnämnda ändamål väl beräknad ration, men så är dock icke förhållandet under alla omständigheter.

I en nyligen offentliggjord omständigt uppsats har d:r Emil Pott behandlat denna fråga, och vi meddela här ett och annat derom.

Med skäl framhåller han i främsta rummet betydelsen af fosforsyrad kalk för de till pålägg ämnade ungdjuren. Då för dessa mjölkfodringen upphör, är det af vikt att det foder, som sedermera innehåller fosforsyra och kalk i en kvantitet fullt motsvarande den, som funnits i mjölken, såvida icke djurets benbildning skall lida och utvecklingen i allmänhet hämmas. Praktiska försök hafva visat att ungdjur vid en eljest rik utfodring, men fattig på kalk eller fosforsyra (eller båda) visserligen i öfrigt kunnat någorlunda fortväxa, men att benstommens normala utveckling lidit, hvaraf följden blifvit den sjukdom som benämnas benmjukhet (rachitis) motsvarande den hos barn s. k. engelska sjukan.

Denna uppträder oftast under den späda åldern och kan i allmänhet anses förorsakad af direkt brist på fosforsyrad kalk i fodret, men kan naturligtvis äfven följa af störd matsmältning, som hindrar upptagande i kroppen af verkliga befintliga sådana ämnen. Sjukdomen, ehuru icke obotlig, då den i tid uppmärksammas, lemnar dock ofta odugliga kreatur. Den före-

kommes, som ofvan är antydt, genom noggranhet vid utfodringen, så att denna särskildt för ungdjuren tillses innehålla tillräcklig kvantitet fosforsyra och kalk; för grisar i synnerhet under första halfåret, för kalvvar och föl under hela deras första lefnadsår.

Såsom ofvan nämndes, bör man under normala förhållanden i allmänhet kunna beräkna, att i vanliga kraftiga födoämnen finnas nog af fosforsyra och kalk. Men väderleksförhållandena under växttiden, jordens beskaffenhet m. m. kunna verka stora förändringar i detta fall. Så t. ex. anser d:r P. att man efter ovanligt torra år, äfvensom alltid vid utfodring med skördar från mossjord — synnerligen om därför lämplig och kraftig gödning saknats —, vidare vid utfodring med sidvallshö, dels potatisdrank, har särskild anledning till uppmärksamhet.

Han påminner ytterligare om rön, som gjorts (af Hofmeister m. fl.), visande att mjölksyran skulle utöfva en menlig verkan på benbildningen hos ungdjur, och att således denna, äfven då fosforsyrad kalk finnes i tillräcklig kvantitet hos fodret, skulle kunna förorsaka benmjukhet. Man skulle således hafva anledning till försigtighet vid en stark utfodring med på kolhydrater rika foderämnen.

Bland vanliga foderämnen fattiga på fosforsyra uppgifver d:r P. stråsådens halm, betsnitsel och betpressling; mera eller mindre rika på samma beståndsdel: stråsådens (och örtväxters) kärna, kli, rapskakor, maltgroddar och sädesdrank. Då emellertid alla dessa foderämnen (utom betaffallet) äfvensom rotfrukterna äro fattiga på kalk, hvilken deremot förekommer i högre grad hos baljväxternas strå, betsnitsel och de bättre ängsrören, så synes hvilka svårigheter man kan hafva att äfven af en fullgod skörd sammansätta sin foderstat så att den uppfyller alla fordringar på en sådan.

För att kunna med full säkerhet under alla förhållanden tillgodose djurens behof äfven af fosforsyrad kalk, har man dock lyckligtvis att tillgå en billig »extra förplägning», rik på just dessa ämnen. Derom vidare längre ned.

Huru viktiga dessa ämnen äro för ungdjuren hafva en del praktiska försök med kalvvar och grisar ådagalagt. D:r P. uppger att resultaten häraf visat, att t. ex. en kalv under första lefnadsåret behöfver dagligen omkring 20 till 22 gram fosforsyra och 16 till 18 gram kalk. En 5 månaders kalv, utfodrad med korn, rapskakor, timotejfrö och något mjölk, erhöll en extra tillsats af 5 gram benmjöl på 50 kilo lefvande vikt. Han visade sig deraf kunna assimilera fullt hälften af fosforsyran

och omkring 70 procent af kalken. Om man får antaga att den extra tillsatsen af fosforsyra endast assimilerats i den mån sådan saknats såsom innehåll i det egentliga fodret, skulle detta visa behovet af tillsats äfven då djuret erhåller goda födoämnen. Detta skulle vi vilja tro med största sannolikhet kunna anses gälla — om slutsatsen i öfrigt är berättigad — vid stallfodring, då kreaturet således saknar tillfälle att först efter instinkten söka fylla sitt behof af sådana ämnen.

Försöket med grisar visade att, vid utfodring med näringsämnen fattiga på fosforsyrad kalk, de djur som icke fingo en extra tillsats deraf stannade i utveckling omkring sex veckor efter de öfriga.

Fullvuxna djur behöfva jmförelsevis mindre fosforsyrad kalk än de uppväxande; dock får ej heller för dem behovet deraf lemnas ur sigte. Brist häraf i fodret för mjölkkor kan medelbart verka äfven på påläggskalfvarna, hvilka då genom mjölken icke erhålla sitt nödiga qvantum af benbildande ämnen. — Särskildt omnämner d:r P. att vid stark drankfodring åt mjölkkor man skulle kunna antaga att djurkroppen möjligen kunde utarmas på fosforsyra och kalk genom inverkan af mjölksyran och att derföre vid sådan en extra tillsats af fosforsyrad kalk vore nödvändig.

Äfven en annan olägenhet af drankfodringen åt mjölkkor, nämligen svårigheten att utkerna grädden till smör och sådan mjölks oduglighet till ostberedning skulle i någon mån kunna afhjelpas genom den extra tillsatsen af fosforsyrad kalk.

För vår del tillråda vi dock i detta fall en mera radikal utväg, nämligen att aldrig, åtminstone i synnerlig grad, drankfodra kor, af hvilka man önskar få prima mejerivaror, ja, icke ens för något annat ändamål med mjölken.

* * *

Såsom tjenligt medel för tillsats af fosforsyrad kalk användes Foderbenmjöl och för att göra detta mindre motbjudande för kreaturen att förtära, finnes numera i marknaden att tillgå Kraftbröd tillverkadt efter recept af d:r Pott.

Man har således inga svårigheter att erhålla de tillsatser af fosforsyrad kalk, som kunna vara för kreatur nödvändiga, och detta till temligen billigt pris. Och saken förtjenar naturligtvis all uppmärksamhet i synnerhet der djur af dyrbarare racer uppfödas. Inga fullt kraftiga kreatur kunna erhållas, utan att man med sträng beräkning följer dem från deras spädeste ålder.